СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Константин Василев Пехливанов, Юридически факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ от Бюлент Шеит Мехмед по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Административно право и административен процес“, с дисертационен труд с наименование „Административноправен статут на хората със специфични социални проблеми“

Представям настоящото становище като член на научното жури, назначено със заповед на Директора на Института по държавата и правото при БАН № РД-09-121/2912.2022 г. С решение на първото заседание на научното жури ми е възложено да изготвя становище.

Докторантът е зачислен преди въвеждането на минималните национални изисквания през 2018 г. Представил е достатъчен обем публикации, авторефератът е коректно оформен. Изискуемият минимум от три публикации е значително надхвърлен. Съответно, намирам процедурата за допустима за разглеждане по същество пред научното жури.

По съществото на дисертационния труд намирам следното: дисертационният труд и посветен на безспорно актуална тема, като се съсредоточава върху дейността на Агенцията за социално подпомагане като администрация, подчинена на Министерството на труда и социалната политика. Целта, обекта, предмета и задачите на изследването са ясно и точно формулирани, което води само по себе си до правилно построяване на структурата на дисертационното изследване и без съмнение се дължи както на старанието на докторанта, така и на научния ръководител проф. В. Канатова-Бучкова. Структурата на труда е класическа – увод, три глави и заключение със систематизиране на приносите на труда.

Глава първа от дисертационния труд е посветена на общата характеристика на правото на социално подпомагане. В нея е направен исторически преглед на развитието на социалното подпомагане в България и е представена съвременната организация на системата за социално подпомагане в България. Намирам сполучлив направеният опит да се характеризира бедността като социален проблем, който влияе негативно върху доходите и материалното положение на хората и ограничава човешките възможности за

активно включване в обществото, в който има интердисциплинарни моменти и подходящо анализира бедността не само като явление, засягащо биологичните, но още повече социалните права и обезмислящо позитивноправно закрепените права на личността, които биха били абстракция без борбата с това явление. Представени са приети дефиниции за „бедност“ и „социално изключване“, в рамките на Европейския съюз, като уместно е посочено, че съгласно Решение 85/8/ЕЕС от 1984 г. на Съвета на ЕС, „бедни“ това са тези лица, семейства и групи, чиито ресурси (материални, културни и социални) са толкова ограничени, че ги изключват от минимално приемливия начин на живот в държавите членки на Европейския съюз, в които те живеят. Добре е проведено разграничението и съпоставката между понятията „бедност“ и „социалното изключване“. Точен е изводът, че в националното ни законодателство липсва дефиниция на понятието за „социално изключване“ и „бедност“ (въпреки че ежегодно с постановление Министерският съвет определя „линия на бедността“, а с ПМС 241/2019 се прие и методика за определянето ѝ). За мен беше интересно да прочета за историческото развитие на администрацията и законодателството в тази област. Аз лично приветствам емпиричната и статистическа информация, обобщена и графично представена в труда – това според мен е много полезно в изследванията, а като цяло е рядкост в нашата правна литература.

В глава втора са представени административноправните режими за социално подпомагане на хората със специфични социални потребности по реда на Закона за социално подпомагане. Анализирани са изискванията към гражданите и предвидените специални производства за предоставяне на различни видове социални помощи. Съгласен съм, че приносен характер има направеният анализ на тежките жилищни лишения, които са проблем за интеграция на социално уязвими групи в обществото и са преодолими чрез изработване и прилагане на цялостна стратегическа рамка и нормативна уредба, така че да се гарантира достъп до жилище и адекватно жилищно подпомагане за хора в бедност и социално изключване със специален фокус върху семействата със зависими лица. Приемам концептуално предложения индивидуален подход за социално включване на семействата със специфични социални потребности, чрез обвързване на помощите с конкретно поведение на лицата и членовете на семействата, изисква разработване на правна основа, която да концентрира ресурсите за социална работа в единна система за социална закрила, но при бъдещо издаване на

труда намирам, че ще са нужни повече практически предложения за изменения в процедурите и методиките на оценяване.

Глава трета е посветена на контролно-гаранционните способи за охрана на правото на социална закрила на хората, обект на социално подпомагане. Разгледан е въпроса за организацията и дейността на специализирания административен контрол в рамките на Агенция за социално подпомагане. Разработването на въпроса за организацията и дейността на специализирания административен контрол в рамките на Агенция за социално подпомагане намирам за най-силната и приносна част от дисертационния труд. Анализът на Обществения съвет за контрол над дейността на социалното подпомагане, който е представен като необходим орган за участие на гражданите в общественото управление за решаването на важните проблеми в областта на социалната защита на гражданите е дискусионна тема, както и въобще тази форма на възможен обществен надзор върху дейността на изпълнителната власт.

Дисертацията има както научна, така и практическа стойност. При евентуално издаване на дисертационния труд бих препоръчал системен анализ на органите на изпълнителната власт в областта на социалната защита. Авторът сам отбелязва, че са създадени няколко държавни органи, на които законодателят е възложил извършване на дейности за това - Агенция за социално подпомагане, Агенция за хората с увреждания и Агенция за качеството на социалните услуги към МТСП, Държавна агенция за закрила на детето към Министерския съвет, като всеки орган действа самостоятелно и независимо от друг. С оглед практиката би била полезна идея за оптимизация на тази структура, като или компетентностите им бъдат ясно разграничени, или някои администрации се влеят в други.

От представените публикации оценявам най-високо „Актуални моменти в административнопроцесуалния ред за настаняване на пълнолетни лица в заведения за социални услуги“ в Сборник с доклади от национална конференция на докторантите в областта на правните науки, 2017 и „Граници на дискреционната власт на директора на Дирекция „Социално подпомагане” при преценяване на правото на еднократни помощи по постъпили заявления–декларации от граждани“ в Сборник с доклади от национална конференция на докторантите в областта на правните науки, 2018 поради детайлното разглеждане на практическите процесуални моменти. Това, разбира се, е мое лично мнение, което не обвързва журито като цяло.

При прочита на дисертационния труд и представените публикации не съм установил данни за плагиатство или неправомерно използване на чужди научни приноси.

В заключение, намирам, че с качествата на представения дисертационен труд с название „Административноправен статут на хората със специфични социални проблеми“ авторът Бюлент Шеит Мехмед заслужава присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Административно право и административен процес“ и на откритото заключително заседание на научното жури ще гласувам в този смисъл.

…….

(доц. д-р Константин Пехливанов)